

„Novi čas“

NOVI ČAS

List stare

izhaja vsak petek ob 12. uri dopoldne. Uredništvo in upravnništvo je v Gosposki ulici št. 6, drugo dvorišče.

za celo leto . . . . 4 K
za manj premožne 3 „
v Nemčijo . . . . 5 „
posamezne številke 8 v
Oglasi po dogovoru.

Štev. 17.

V Gorici, 26. aprila 1912.

Leto III.

Zgodovinski dan.

Hrvatom se pri Mažarih hudó godi. Mažari so jim vzeli vse svoboščine prostih državljanov, društva razpuščena, shodi prepovedani, časopisi zasuznjeni, svobodni moške pa v vedni nevarnosti, da bodo po ovajalcih vtaknjeni v zapore. In niti najmanjša reč se na Hrvaškem ni zgodila, radi katere bi Mažari lahko upravičeno rekli, da so bili primorani to storiti. Stare pravice hrvaškega ljudstva so Mažari brez najmanjšega razloga poteptali ter postavili kot gospodarja nad nje moža, ki naj Hrvatom s pestjo in grozo pokaže, da so oni brezpravni hlupci, Mažar pa gospod. To so Mažari napravili Hrvatom, ki so skozi stoletja prelivali kri za našo državo, ki so bili vladarju v najhujših viharjih vedno najzvestejši podaniki! Komu bi ob nezaslišani krivici, ki so jo Mažari Hrvatom napravili, kri ne zavrela. Bati se je bilo najhujšega, toda, hvala Bogu, Hrvati so mirni ostali.

Slovinci in Hrvati protestirajo proti krivicam.

Zgodilo pa se je nekaj drugega! Slovinci in Hrvati v tostranski polovici avstrijske monarhije se čutijo kot en narod z brati, katere so Mažari ta mesec usuznjili. Če oni trpijo krivico, jo čutimo tudi mi! Če so oni sedaj vezani, da si pri Mažarih ne morejo pomagati, tedaj se pa mi vzdignemo zanje po koncu. In ravno to so storili zastopniki slovenskega in hrvaškega ljudstva, zbrani na Dunaju v hrvatsko-slovenskem klubu pod vodstvom dr. Šusteršiča! Slovesno so protestirali dne 18. t. m. proti nasillu, ki je Mažari uganjajo proti Hrvatom! Slovesno pred celo avstrijsko zbornico so povdarili: »Nasilstva, izvršenega nad Hrvaško, pa ne čuti samo ljudstvo na Hrvaškem in v Slavoniji kot težke krivice, marveč čutijo je kot tako tudi soplemenski bratje v Bosni-Hercegovini in v tostranskih deželah: Dalmaciji, Istri, v Trstu, na Goriškem, Kranjskem, Štajerskem in Koroškem. Vsa ta ljudstva se čutijo edina s tako kruto zadetimi brati na Hrvaškem in v Slavoniji, s katerimi jih družijo neraztržna skupnost po vseh krvi, jezika in zgodovine. Oni čutijo udarec, ki

je zadel Hrvaško, kot težko krivico, ki je njih same zadela, ter so globoko vznemirjeni glede svoje lastne bodočnosti!«

Velikanski uspeh Jugoslovanov.

Vlada je na ta protest takoj odgovorila. Ministerski predsednik grof Stürgh je protestu slovesno pritržil in zaklical, da morajo na Hrvaškem zopet zavladati prejšnje razmere. Čast in veljava habsburške države to zahtevata! V zakonih zajamčene pravice se hrvaškemu narodu ne smejo teptati!

Za ministerskim predsednikom so se oglasili drug za drugim zastopniki vseh večjih strank v zbornici! In vsi so slovesno protestirali proti Mažarom in se zavzeli za pravice Hrvatov.

Vlada in vsa zbornica se je pa pri tem protestu postavila na stališče, ki so je Slovinci in Hrvati sami zavzeli, kakor je zgoraj razvidno. Oni so v najslovesnejši obliki povedali merodajni politični javnosti, da tvorimo Slovinci in Hrvati en narod in da je usoda hrvaške kraljevine istovetna z usodo Slovencev nele na Primorskem, torej tudi Goriškem, temveč ravno tako tudi v planinskih deželah Kranjski, Štajerski in Koroški. To stališče so sprejeli kot samoposebi umevno ministerski predsednik in cela zbornica! —

In ravno to si moramo ohraniti za vedno pred očmi. Vlada, Nemci, Čehi, Poljaki i. t. d. so 18. t. m. molče priznali, da spadamo vsi Jugoslovani; Slovinci in Hrvati, v eno celoto, ki ima isto skupno življenje in katerej torej tudi tiče v habsburški državi neodvisno samosvoje življenje!

To je bil za nas Jugoslovane velik zgodovinski trenutek. Naši katoliški poslanci z dr. Šusteršičem na čelu so ga proizzivali! Tukaj vidimo spet, kako modro in smotreno delajo za domovino, za vresničenie samosvoje jugoslovanske države v habsburški monarhiji. Daleč je seveda še do tje. A če so Irci na Angleškem po stoletnem boju ravno te dni dosegli tako državo zase, jo prej ali slej po vstrajnem delu dosežemo tudi mi!

In potem šele postane naša država silna in močna, ker bo tvorila Zvezo svobodnih narodov!

Vojna med Italijo in Turčijo.

Kakor smo zadnjič poročali, so Lahi obstreljevali Dardanele. Zadnje poročilo, ki smo ga imeli v roki, je povdarjalo, da se je potopila ena laška bojna ladja, naslednja poročila so govorila celo o dveh potopljenih bojnih ladjah. Ampak taka zadnja poročila niso nikdar prav zanesljiva. Resnica je, da je bila ena laška ladja poškodovana, in da se je zato umaknila iz vrste. Lahi so zasedli več turških otokov, od katerih hočejo stražiti Egejsko morje. Toda Angleži so zelo razburjeni, ker laško brodovje s svojo navzočnostjo zelo škoduje angleški trgovini. Angleški nastop je Lahe tako prestrašil, da 24. t. m. ni bilo nobene laške ladje več videti v Egejskem morju. Vsekakor so se Lahi nekoliko osmešili s tem, da so napadli Dardanele ter se nato umaknili. Nihče neve, kaj nastane v najbližjem času.

V Tripolitani. Lahi so poročali, da je umrl radi hudih ran najboljši turški poveljnik Enver-bej. Toda sedaj Turki poročajo, da je Enver bej čisto zdrav. Če je resnica, da je Enver-bej mrtev, je to hud udarec za Turke.

Boji. Pri Gargarešu so Lahi odbili ponočni napad kakih 200 Arabcev. Iz Tobruka pa poročajo Lahi, da je streljal sovražnik dne 20. t. m. iz daljave na novo laško utrdbo. Ko so pričeli Lahi streljati iz topov, se je sovražnik umaknil. Iz Neapelja so odposlali Lahi nove oddelke pehote, planincev in ženiške vojske v Afriko.

Drugih posebnosti z bojišča pa sedaj ni. —

Vsneh streljanja na Dardanele. Italijanski listi zatrjujejo, da je imelo dardanelško bombardovanje popolnoma drugačne učinke, kakor to poročajo iz Carigrada, (ki pravijo, da je bil ubit le en vojak in en konj vkljub več sto laškim strelom). Pri bombardiranju je bilo po zadržilu »Tribune« 600 turških vojakov težko ranjenih in so jih morali odpeljati v Carigrad. Ko je italijansko brodovje začelo bombardirati Dardanele, se je pred vhodom nahajal neki

grški parnik, ki ni mogel ne nazaj ne naprej. Naprej proti Dardanelam ne, ker so bile spuščene pomorske mine v vodo. — Slednjič se je kapitan odločil s polnim parom prodreti bojno črto italijanskega, ogemj bruhajočega brodovja. Ušel je srečno.

Po svetu.

Občinske volitve na Dunaju.

V torek so se vršile volitve splošnega razreda za dunajski občinski svet. Judje, liberalci in socialisti — to vse oboje se je združilo proti krščanskim socialcem, da jih popolnoma uničijo. Znano je namreč, da so pri zadnjih državnozbornih volitvah krščanski socialci izgubili razun 2 vse mandate na Dunaju, ne sicer toliko radi neednosti, marveč veliko več radi tega, ker so stranko pripravili ob ugled razni koritarii. Nasprotniki so mislili, da bo sedaj vse njihovo. Toda nasprotno se je zgodilo! Krščansko socialni glasovi so od državnozbornih volitev za par tisoč poskočili, socialisti so padli za okroglo 28.000 glasov, liberalci so dobili tudi več tisoč manj glasov ko pri državnozborni volitvi. Uspeh glavne volitve v torek je ta, da so izvoljeni 4 kršč. socialci in 6 socialistov, v 11 okrajih so bile včeraj ožje volitve. Socialisti so nastopali strašno surovo. Pretepali

niso le krščanskih socialcev, ampak tudi češke socialiste, ki so postavili lastnega kandidata. Judje pa so kar sipali denar. O surovosti socialistov naslednji zgled: Povsod so zastražili hiše, da ne bi noben krščanski socialc mogel iti agitirat. V neko tako zastraženo hišo pa pride duhovnik previdet neko bolnico. Socialistiška straža ga ustavi ter mu ukaže, naj pokaže, če ne nosi glasovnic v žepu. Duhovnik je ogorčen zahteval, naj ga pusti pri miru, ker gre obhajati, nakar je socialist odgovoril: »Ta bi bila lepa, da bi takemu le farju ne bi smel pogledati v žep.« K sreči je došla policija, ki je rdečega falota vjela in zaprla. Tu se vidi, česa je zmožen rdečkar, če mu zraste greben.

V državnem zboru so Hrvatje nastopili z obstrukcijo. To je seveda najbolj nesrečena politika. Pri nas Hrvatje obstruirajo, ko je vendar vlada nastopila proti Mažarom. Na Ogrskem pa hrvaški poslanci podajajo le krotke izjave, ko so vendar Mažari kruti sovražniki Hrvatov. — Kdo naj razume to politiko? — Na Hrvaškem bo izjemno stanje kmalu odpravljeno. Ogri že sklepajo zveze z liberalnimi Hrvatimi, da bi potem njih še dalje tlačili Hrvaško. — Hrvaški dijaki pa so romali v Belgrad, kjer so demonstrirali proti Avstriji za srbskega kralja. Taki otroci jih zaslužijo 25 po sedalu. Kako grozno take

oslarije škodujejo Jugoslovanom, ni mogoče niti presoditi. — Na Ogrskem je imenovan za novega min. predsednika Lukač, ki pa tudi nemore z zavoženim iz blata. — Proti Francozom v Maroku so se unrli domačini in sultanovi vojaki. Sultan sam je bil oblegan v palači. Branili so ga Francozi, ki jih je bilo polno poklanjih. Več sto Francozov je padlo v krvavih bojih. Sedaj so Francozi deželo pomirili. Kako dolgo, se neve.

Najnovejše vesti.

Občinske volitve na Dunaju. Včeraj so se vršile volitve 4. razreda z velikim uspehom kršč. socialcev. Glasovi kršč. socialcev v 11 okrajih, kjer so bile ožje volitve, so se dvignili od 67 na 76 tisoč. Glasovi nasprotnikov so padli od 81 na 72 tisoč. Krščanski socialci so dobili včeraj 7 — mandatov, socialisti 3 in liberalci 1. Krščanski socialci so v 12. okraju iztrgali socialistom mandat, ki je bil doslej vedno socialističen. V 14. okraju pa je socialist komaj zmagal s 3 glasovi večine. Tako imajo krščanski socialci 11 mandatov 4 razreda, socialisti 9, liberalci 1. Po izidu državnozbornih volitev jih ni bilo pričakovati niti 5. To je torej znamenje, da se stranka dviga. Dvignila se bo, če se popolnoma izčisti vseh ljudi, ki so v stranki le iz dobičkarije.

Lispek.

Junaštvo in zvestoba.

Nemški spisal: JOŽEF SPILLMANN D. J.

(Dalje.)

Zdelo se mi je da napravim pametno, če se nekaj dni ne pokažem na svetlo, zato sem se skrival v mali hišici v Senmartenskem premeštiu, kamor se je bil dan prej preselil veliki sodnik s svojim premoženjem, med katerim je bila tudi skrinja s polkovimi zapisniki. Jaz sem porabil ta čas, da se s Hivilerjevo pomočjo nekoliko seznanim s podzemeljskimi hodniki, kamor je vodila pa skozi klet. Vratca, ki so bila v tleh in ki so peljala v hodnike, so bila prikrita s praznim sodom in so bila zvezana z njim, da so se odprla, če se je sod odvalil na stran; če pa so se vrata zaprla se je sod zopet zavalil na prejšnje mesto. Skozi ta vratca je peljal hodnik čez nekaj stopnic v temno obočje.

Tu mi je Hiviler pokazal na desno v zidu v izdolbini, ki jo je bilo lahko dotipati z roko, svetilko in netilo. Prižgal jo je in si jo obesil na verižici okoli vratu, da mu je visela na prsih. Tedaj sem videl pri svetilkini luči, da se je odpiral globok rov na levi strani stopnic, ki so peljale gori v klet. Iz tega rova je Hiviler privlekel z valjarjem polne koše zelenjave. „Lahko se spustiva s košem nizdol,“ je rekel. „Treba pa je zato dokaj vaje in če ni sile, je boljše iti po lestvi.“

Stopila vsa torej po lestvi kakih 50 klinov navzdol in prišla sva v zidan hodnik, ki je bil ravno za moža visok in se je raztezal na desno in levo brez konca, na obeh straneh pa so se cepili drugi stranski hodniki. „Če hočete priti v Šomonske kamnolone“, mi je razlagal vodnik, „si morate to-le zapomniti: treba je iti vedno naravnost in le dvakrat na desno, tam kjer sem zarisal križec v steno. Na poti nazaj morate se držati križev na levi, če ne pridete v stranske hodnike in se izgubite. Jaz sem nekaj zašel in sem prišel v hodnike, ki so bili polni lobanj in mrtvaški kosti. Grozno je tam! In še sem mislil, da ne najdem svoj živi dan izhoda.“

Hiviler je šel z mano in mi pokazal križce. Na nekem mestu je curljala voda doli po stenah in kapljala z obočja. „Tu sva pod Senmartenskim prekopom,“ je rekel moj vodnik. „Od tu naprej ni moči

več zaiti; do Šomona ni nobenih stranskih hodnikov več. V desetih minutah sva lahko pri izhodu.“ Res se je jela v daljavi svetlikati dnevna svetloba in končno sva prispela v zapuščen kamnolom sredi skalnatih gričev, ki jim pravijo Šomón. Nad nama se je dvigala visoka stena, pod nama pa je ležala poštna cesta dolo in vas Pantén (sedaj pariško predmestje), tja doli je vodila pot zakrita z grmičjem. Ko sva se vračala, rekel je Hiviler, naj sam iščem poti. In posrečilo se mi je brez težave; le pri lestvi, ki je peljala gori v klet, bi bil kmalu šel mimo, ker je bila tako spretno skrita za robom zidu.

Hiviler mi je še pokazal, kako je treba kake zalezovavce zva-bit v napačne hodnike ter jih premočiti, potem sva zopet zlezla gori v hišo. „Oh“, je zdihoval, „slabi časi so. Imel sem tako lahek in varen zaslužek za časa kraljevstva! Upajmo, da bo kmalu bolje in zopet vpeljejo dac. Gospod Muos, komaj je zdaj zaslužiti kaj in pošteno preživiti ženo in otroke.“

To je bilo možu: pošteno preživiti! Kmalu bi se bil z njim zopet sprl, kakor takrat ko mi je bil nanagloma odpovedal stanovanje.

Na boljše čase pa je še bilo še čas čakati. V Parizu je vrelo, kakor v vražjem kotlu, Kralju so za enkrat odvzeli vso oblast in stražili so ga v Tilerijah prav kakor kakega ujetnika. Straže so stale po vseh hodnikih in na vseh vratih. Več izhodov so zapečatili s trobarvimi trakovi. Po vrtilih in dvorih je bilo, kakor v boinem taborišču. Vendar si še niso upali, kralja popolnoma odstaviti. Ko so Jakobinci spravili mnogo ljudi skupaj, da bi to dosegli, prečital je Bajj na Martovem polju drhali vojni zakon in je množico pozval, naj se razide.

Vajena, da ne delajo nikdar z njo zares, zasramovala je drhal oblastvo in je metala kamenje na vojake. Tedaj pa je Lafajet vendar ukazal ustreliti; nekaj sto jih je padlo in za takrat se jim ni ponesrečilo razglasiti republiko.

To se je zgodilo 17. malega srpana (julija) 1791, torej skoro ravno eno leto po zavezni prisegi in na stopnicah istega „oltarja domovine“. Voditelji Dantón, Santér, Robspiér in podobni junaki so se seveda varovali prikazati se na trgu.

Nekaj dni prej, dne 11. malega srpana, bil je Pariz priča brezbožnega spreveda — ko so Voltérja razglasili za svojega boga — nekaj tednov pozneje pa so obhajali zmagooslavje Rusó. Voltér in Rusó, sta s svojimi spisi že več let prej širila prevratne ideje proti tronu in oltarju. Oba sta bila zagrizena sovražnika katoliške cerkve. Umrla pa sta nekaj let prej ko je izbruhnila revolucija. Oba očeta revolucije so prenesli v cerkev sv. Genovefe. ki se je zdaj imenovala

Pánteón t. j. svetišče vseh bogov. Šestnajst kónj je vleklo Voltérjev voz. Zatrjevali pa so mi za gotovo, da je v katafalku ležalo telo nekega meniha, mesto v obupu umrlega brezbožneža, ki je že davno strohnel. V poganskih oblačilih je šel narodni zbor za to komedijo. Slavospjevi so se glasili, oblaki kadila so se dvigali kvišku — in kdor je imel le še iskrico vere in nrvnosti, obrnil se je rdeč od sramu od teh grozot.

XXXII.

Na dopustu.

V narodnem zboru so bili predložili, da je treba kralja kaznovati, ker je skušal pobegniti.

Večina je sicer to odklonila, češ ker je Ludovik XVI., dokler je še kralj, nedotakljiv. Mesto tega pa so sklenili postaviti pred sodišče vse tiste, ki so mu pri tem pomagali, češ da so izdajavci ustave in domovine.

Ko mi je veliki sodnik zvečer prečital to iz nekega časnika, je rekel; „To se tiče vas. Danton, ki vas je spoznal, vas bo že vedel najti. In pri takem veleizdajniškem procesu se ne bodo brigali, da imamo pravico soditi se sami. Če pa vas enkrat imajo, ne dam več počenega groša ga vašo glavo. Vi morate za nekaj časa iz Pariza proč. V zaporu, v katerem se morate skrivati, ne boste mogli dolgo

vstrajati, čeravno se hodite izprehajati pod zemljo. Najbolje bo, če greste na dopust. Jaz imam nekaj naročil, ki jih moram odposlati v Švico. So to stvari, ki jih ni lahko zaupati pošti. Rad bi namreč po svojih prijateljih v Švici dosegel, da bi nam poslala naša oblastva navodila, kako naj ravnamo v teh nemirnih časih, ker je v nevarnosti življenje naših vojakov. Naš stari polkovnik D'Affry se noče zganiti, vi izkažete sedaj veliko dobroto, če porabite svoj dopust za to, da greste v Švico in nesete s seboj tudi ta pisma. Prvo bi šel v Bern, potem v Lucern in Zug, kjer bi oddal neko politično pismo gospodu Zurlaubenu in zraven še pisemce moji hčeri.“

Začelo mi je postajati toplo okoli srca. Zopet videti Švico, Zug, mojo mater — to mi je bilo všeč! Tudi Verenko — priznal sem si v skrivnem kotičku srca in z neko grenkostjo. Brž sem obljubil, da grem.

Odjezdil sem že drugi večer. Kajzerjeva pisma mi je stara Blanšé, skrbno všila pod podšivko (podvlaka). Z denarjem sem bilo dobro založen, v žepu svoje vrhne suknje sem imel škatljo za barve, čopič, svinčnike in risarsko knjižico. Hotel sem potovati, kakor bi bil slikar in potni list, ki mi ga je preskrbel veliki sodnik, se je glasil na Damian Manié, risar-umetnik.

(Dalje pride.)

Žef anu Zanut.

Zanut: A bereš ki cajting ti Žef?

Žef: Po šigur de jih berem.

Zanut: Pej kašne baže?

Žef: Ti Zanut gvišna misleš, de berem kašne slabe cajtinge. Bejži, bejži, jest berem tiste, k jih je sam papež Gregar, tist k je kalender naredu anu k sa jih usi papeži za njim ad Kristusouga rojstua naprej prparočal usem držinam, de nej jih bereje. Če še zdej na uganeš, kere sa, škoda de se utikaš u pulitika anu lde tam u Mezapataniji sa belj kunštni kakr ti, če s se učiu kadej na karte gledat.

Zanut: Ti pa tud nejdeš zmeri kašno nouo ime. Ki je tu Mezapatanije?

Žef: Mezapatanije je ana dežela, čir lde misleje, da je Jože anu Dreja use glih anu se na daje prpričat, de Dreja ni Jože. Tam je huda suncé anu učasih jeh tuk ad agreje, de se moreje jet hladit glaua pad ta velika lipa, če ne je navarnast, de... Eh, pa ki t bom pravu, kadr tku na paslušas.

Zanut: Ja no, sej mene lahna gauariš kar češ, k na vem dost. Bejn, al s brau ki ad Turku?

Žef: O muj lubi, Taljani sa pr Cerigradu (Lahi prabje: Zderi-Grad) z usem barkem, kar sa jeh imel dama, tku de na moreje dama še sardel lovit ne. Sa mislni, de prpeleje turškga sultana uklejnenga u Italije. Ma sa se nabrisal. Ana barka je šla u lft, ta druge sa se ustrašle anu sa kumi utekle. Zdej sma holt glih tam čir sma bli.

Zanut: Oštro, ma zdej prabje, da boda tud Angleži udarli.

Žef: Ja, sej boda magli.

Zanut: Pej zakí?

Žef: Sej če ne abužaje. Angleži sa pakupil use ribe pa Egejskmu murju, de b delal kšeft ž njim anu se nisa tku prsmuknen, de b pustil Lahe, de b neh ribe lovil anu jedli. Pa še ana druga reč je. Ríbe se znaje astrašt, k Lahi strejleje anu lahna utečeje. Ja, kašpiterela, kdu jih pa. plače? Al jeh plačeje Lahi, k še sami nimaje de b ževil.

Zanut: Ja, ti Žef pa nis naumn. Pa še ana reč b te rad prašu. Zdej k se je pata-

pila tista velika barka, k je šla u Amerika, b. jest rad vedu, kaku je magoče, de gre tašna barka pad uoda. Sej prabje, de se na more patapit.

Žef: Sej moreje tku rejč, če ne jem na pride abedn notre. Na pasluší abednga, k lažeje usi. Le probi! uzem ana škatlca ad žeplenic, zvrtili ana lukne u njo anu je den u karita. Boš vidu al pujde u tla al ne, tud magari č deneš deset kaminu na njo anu pet mašin u njo. Dočer na boda prvezal bark s štrikam na luna, se boda zmeram pataplale.

Zanut: Ki gauariš Žef? ki bada gare na luna vezal?

Žef: Zaki de ne? Sej frle že pa lufti, anu kadr pride adn da lune, prveže štrk hitra za kašn kamin, pa je fertik. Ta drugi pujdeje kar pa štriku za njim.

Zanut: Pa ki misleš, al bo pa ki za jest tam gare?

Žef: O le tiha Zanut, če sa kamini gare, je tud špeh anu parklji, k se suše u neh.

Zanut: Ja, tku pa, tku. Oštro, polad: Žef, pej ki je tu kašna makina za delat al ki?

Žef: S ta-le makina močje ceste pa Garic anu če češ, te še zastonj apere.

Zanut: Kdu je tku naumn, de se pusti zmačít?

Žef: Hô, kdu je nejč tku naumn. Bejn praši tiste pube gare pa čepuanskih hribih, k jih močta Milčk anu Cerilčk, zaki se pustije močit anu še celu na suj račun anu kadr sa druj lde pr maš.

Zanut: A ki češ, šulne na biks, u aržetu niks.

Žef: Rihtik Zanut. Bejn Buh prd taba, Buh za taba.

Zanut: Adije Žef!

Iz naše organizacije.

Glasnik „Slov. kršč. soc. zveze“.

Zlatorog v Centralu.

V soboto, dne 4. maja ob 1/2 9h zvečer in v nedeljo dne 5. maja ob 5h pop. se vrši v Centralu velika predstava narodne igre »Zlatoroga«, ki ga je priredil Trentar po lepi pravljici iz triglavskega pogorja.

V igri nastopi do 30 oseb v narodnih nošah: nastopijo Benečani, lovci, trentarska dekleta, tri bele žene. Med posameznimi dejanji poje otroški zbor g. Ažmana ob spremljanju citer. Vstopnina: Prve tri vrste po 2 K, VI. V. in VI. vrsta po 1.50 K, VII., VIII., IX. vrsta po 1 K, ostali sedeži po 60 v. Stojišča po 40 v. K obilni udeležbi vabi odbor Slov. kršč. soc. zveze.

Miren. Vabilo k dramatični predstavi katero vprizori »Katoliško delavsko društvo v društenem domu v Mirnu v nedeljo dne 28. aprila 1912. ob 4. uri pop. Predstavlja se prelepa igra »Mati svetega veselja« skrivnost vstajenja v petih dramatičnih slikah. Spisal Silvin Sardenko, pesmi uglasbil S. Premrl. Vstopnina: Sedeži I. vrste K 1.20; II. vrste 80 vin; stojšče v dvorani 40 vin; stojšče na galeriji 50 vin. Člani, ki se izkažejo pri blagajni z izkaznico in imajo plačano članarino, plačajo polovico vstopnine, sedeže popolnoma. Odbor.

Poučni tečaj v Komnu bo 5. in 6. maja z vspreedom, ki smo ga zadnjič priobčili. Somišljeniki, delajte za obilno udeležbo!

Novo društvo. V Zagrajcu pri Komnu so 21. t. m. ustanovili novo kat. slov. izob. društvo. Bog blagoslovi započeto delo!

Lokve. V našem »Del. izobraž. in podpornem društvu« bomo v nedeljo 28. t. m. po sv. maši imeli važno predavanje. Pride govornik iz Gorice.

Trnovo. Na Trnovem bo v nedeljo 28. t. m. popoldne po blagoslovu v župnišču zanimivo predavanje, ki ga priredi »Slov. kršč. socialna zveza« iz Gorice. — Pridite poslušat!

Solkan. — Katoliško slovensko izobraževalno društvo v Solkan priredi v nedeljo predavanje v dvorani gosp. Ivan-a Nibraut. Predava gosp. dr. Anton Brečelj o „zdravi človeški hrani.“ Začetek koj po blagoslovu. Pridite vsi.

Kozana. — Veselica, naznanjena v zadnjem „N. Č.“, se mora zaradi izleta Orlov na Vrhovlje preložiti na prvo nedeljo v maju.

Bilje. — Kat. Slov. izobr. društvo v Biljah bode imelo svoj letni občni zbor prihodnjo nedeljo dne 5. maja ob 4 uri popoldne v dvorani pri Soterju.

Otalež. — Naše „Kat. slov. izobraž. društvo“ priredi 5. maja t. l. ob 3h popoldne v prostorih I. Jereba h. št. 253 društveno veselico s tem vspehom: 1. Nagovor. 2. Deklamacija. 3. Jurčič-Steržaj: „Tihotapec“, narodna igra v 5. dejanjih. 4. Gregorčič-Ferjančič, Tone, solnce, tone. Meš. zbor. 5. Gregorčič-Medved: Naša zvezda. Mešan zbor. K obilni udeležbi najljubše vabi odbor.

Iz Kronberga. — Veselica, katero je priredilo preteklo nedeljo „Slov. katol. izobraževalno društvo“ je v vsakem obziru izborna izpadla. Tudi gmotni uspeh je izredno dober. Na zdar!

Podmelec. — V nedeljo 28. aprila na slovesni praznik sv. Jožefa bo v tuk. izobraž. društvu javno predavanje za odrasle. Možje in mladeniči, žene in dekleta, zberite se takoj po blagoslovu v društveni sobi. Predavanje ne bo dolgo, podalo bo pa vendar vsakomur nekaj zlatih zrn.

Naša mladina.

Izlet briskih Orlov na Vrhovlje. Vsled odborovega sklepa briskega okrožja Orlov, se vrši v nedeljo, dne 28. t. m. izlet vseh telovadnih odsekov okrožja in sicer na Vrhovlje. Bratske odseke se opozarja, da je ta izlet za vse Orle okrožja obvezan. Posamezni odseki se zberejo točno ob 8^{1/2} zjutraj v Gonjačah, odkoder se skupno odkoraka na Vrhovlje. Le-tu se vrši mladeniški sestanek s sledočim dnevnim redom: 1. Ob 9^{1/2} sv. maša, 2. Mladeniško zborovanje. 3. Proste vaje. 4. Skupno kosilo. Vsi na delo, da bo naš mladeniški dan sijajen!

„Dekliška Marijina družba“ v Podgori priredi v nedeljo 28. t. m. veselico s petjem, solospetvami, igro in šaljivim prizorom. Vstopnina 20 v, sežeži od 1.-3. vrste 60 v, drugi sedeži po 30 v. Začetek ob 4. uri pop. po blagoslovu v dvorani spodaj v župnišču. Uljudno vabi družbeno vodstvo.

Kanal. — Vabilo k veselici, katero napravi Marijina dekliška družba v Kanalu dne 5. maja točno ob 3 in pol popoldne. Vspehom: 1. Pesem: Na morju. 2. Deklamacija: Majniške želje. 3. Igra: Naša ljuba gospa vedna pomoč, v dveh dejanjih. 4. Vesela pevka: Zložil V. Vodopivec. 5. Pri gospodi, šaljiva igra v dveh dejanjih. 6. Pesem: Plevice. Sedež 1. vrste 1 krono, II. vrste 60 v, stojišče 30 v, za otroke 20 v.

Srednje Vip. okrožje »Orlov« bo imelo sejo prih. ned. dne 28. t. m. ob 3 in pol v Batujah. Pogovor o izletu v Log dne 5. maja itd. Pridite!

Glasnik „Kmečkih zvez“.

Zborovanje ajdovske »Kmečke zveze« v Lokavcu. Lepo je uspelo zborovanje ajdovske »Kmečke zveze« v Lokavcu dne 21. t. m. Zborovanje, ki ga je vodil načelnik g. Iv. Leban iz Črnič, se je udeležilo do 150 zborovalcev. Najprvo je govoril urednik Fr. Kremžar, ki je opisal razmere na Hrvaškem in Ogrskem ter boj naših poslancev za zedinjenje Jugoslovanov. Nato je razkril socialno demokracijo, ki se štuli zadnje čase med kmeta. G. K. Novak je govoril o podpori, ki jo je vlada podelila ajdovskemu okraju v znesku 35.000 K. Kmetje so se izrekli za to, da bi se državna podpora ne izplačala v denarju, marveč — če to le mogoče — v živilih. Nato je bila ob velikem navdušenju sprejeta resolucija, v kateri zborovalci poslancem S. L. S. na Dunaju izrekajo neomejeno zaupanje in zahvalo za njih neustrašen in pametno odločni boj proti nasilstvom na Hrvaškem ter za zedinjenje Jugoslovanov. Shod je bil lep in bo prinesel mnogo dobrega sadu.

Delavski vestnik.

Rdeči evangelist dr. Tuma v Vipavski dolini.

Dr. Tuma iz Gorice je na stara leta postal socialist; za svoje delovanje si je izbral lepo Vipavsko dolino, kamor hodi kmečkemu ljudstvu oznanjat socialistični evangelij, ki je pa posebne vrste. Marca meseca ni imel sreče v Lokavcu na goriško kranjski meji. Zadnjo aprilovo nedeljo pa je prestopil dr. Tuma na kranjska tla in je v vasico Guštini naše kranjske občine Planina pripeljal iz vseh bližnjih goriških krajev svoje »razredno zavedne« sodruge, ki se ločijo od našega kmečkega ljudstva po tem, »da so bolj izobraženi in olikani«, česar pa tako pohvaljeni sodrugi, posebno znani mešetarji, na tem zborovanju niso mogli ali pa niso hoteli pokazati. Somišljenikov Slov. Lj. St. se je nabralo čez 150. Vipavci so silno radovedni ljudje. Tudi marsikaj vedo, zato je razumljivo, da so ob dolgočasnih pravljicah dr. Tume vsklikali, kaj jim pravi samo dobro znane stvari, kako se kmetu slabo godi, kar oni bolje čutijo na svojem lastnem životu, kakor pa rdeči advokat iz Gorice. Dr. Tuma je namreč našim kmetom mnogo govoril o tem da je pravica sila, da so vse dobro izvojevali na svetu socialisti, za katerimi bodo morali kmetje iti, ako hočejo priboriti blaginjo. To ljudem ni šlo v glavo, ker jim že rdeči evangelist ni znal tega boljše razložiti. Dr. Tuma pa ne bi bil dr. Tuma, če bi molčal o veri in krščanstvu. On vero globoko spoštuje, posebno krščanstvo je zanj najlepša in najplemenitejša vera, pa vendar toliko se ni mogel zakriti, da ne bi večkrat nesramno udaril po veri in njenih napravah in trosil o njej največjih laži, kakor da je bilo v imenu Kristusa na tisoče ljudi pomorjenih in na grmadi sežganih. Sicer pa poznamo dr. Tumo in socialiste in njihovo hinavsko hlinjenje spoštovanje pred vero, kadar govore ljudstvu in njihovo resnično divje sovraštvo proti krščanstvu, kadar niso v strahu. No, pa tudi na tem zborovanju je rdeči mož iz Gorice povedal, da je socializem prvo hrana in življenje, potem zabava in izobrazba, katere posledica je vera. Vera raste, kakor je tudi krščanstvo zrastle. Dr. Tuma se je pokazal popolnega materialista in končal kot prerok, da bo tudi kmečko ljudstvo rešila edino socialistična stranka. Nato mu je ugovarjal domači gospod župnik, ki je kazal, da so socialisti za razporoko. Socializem vodi človeške družbe v propad. Jurist Jež je točko za točko pobijal Tumova izvajanja, ostro osvetlil ljubezen dr. Tume do krščanstva in dokazal neresničnost, ki si jih je socialist precej dovolil. Dr. Tuma je tako govoril, da jasno noče ničesar povedati, pač pa pustiti zmedo in meglenost; prav nič pa se mu ni zdelo umestno govoriti, kako mislijo dejansko kmetu pomagati. Povabil je dr. Tumo, naj gotovo še pride na Vipavsko, toda naj bo odkrit in naj jasno in odločno pove, kakšni so končni cilji socialne demokracije, posebno glede kmetov in če bo to res storil, bo njegov konec na Vipavskem. Dr. Tuma je bil vidno vznemoljen in potrtnad

uplivom besede mladega govornika, začel se je nerodno opravičevati, da soc. dem. še prav nič ne ve, kako se bo dejansko pomagalo kmečkemu ljudstvu. In vspeh rdeče pridige? Rdeči bratci, pravzaprav liberalci so začeli nato divjati in groziti s pretepom kakor se je to tudi v Lokavcu zgodilo in konec je bilo zborovanja. Sicer je sedaj pomlad, vse seje, a od svoje setve na Vipavskem dr. Tuma ne bo imel žetve. Njegov zmeden socializem ni za nas.

Iz nabrežinske okolice. Na širdeči bankerotarji spet vabijo na veliko komedijo, ki se ima vršiti 1. maja. Da sami smatrajo celo prireditve za komedijo, pri kateri se more tudi zvižgati in vpiti, so pokazali lansko leto pri skupnem sprevidu nabrežinsko-kriških mokračev. Kajti, ko so v daljavi zagledali duhovnika, ki je šel po svoji dolžnosti v šolo, so začeli vpiti in zvižgati, kolikor so mogli. In to naj imenujemo resno, impozantno delavsko manifestacijo! (?). Z globlo žugajo rdečkarji svojim po sili pristašem, ako se ne vdeleže letošnje prvomajniške komedije. To je znamenje, da jim hudo prede. Kakor se nam poroča, imajo socialisti v Sv. Križu komaj tretjino mladeničev na svoji strani. Resnično zvesti so le nekateri precej priletni strici, ki so prisegli na kopačev evangelij, ko je Kopač misijonaril v naši bližini med l. 1900—1905.

Drugim fantom pa se nič ne ljubi, da bi pomagali vleči iz blata nabrežinski bankerotni voz.

Kako se ljubijo socialisti. Iz Nabrežine. Pred nekaj časa je poslal podjetnik nabrežinskih kamnolomov svojega delavca v Budimpešto naj postavi obdelano kamenje na svoje mesto. To delo so pa hoteli vzeti socialisti na akord, čemur se je pa nabrežinski sodrug ustavil in branil svoj košček kruha. Da bi se pa socialisti nad svojimi sodrugom maščevali, pišejo neko zelo nesramno pismo soc. organizaciji v Nabrežini, kjer razglasijo tega delavca kot lopova, stavkokaza itd. Socialisti so dali vse to kot čisto resnico v časopisje in so dotični članek z rdečilom obrobili, da ga ne bi nihče zgrešil. Družino dotičnega delavca so družabno bojkotirali, sramotili, napadali in kričali pred hišo po noči. Slučajno dobi napadeni delavec dotično številko časopisa v svoje roke, in kako se začudi, ko čita popolnoma izmišljen napad na njegovo osebo. Takoj se poda k centrali soc. organizacije v Budimpešti, ter zahteva, da se pošlje v Nabrežino in listu popravek in se reši njega in družino velikih sitnosti. Centrala ugodi delavcu. Toda socialistični list je to stvar vedno pogreval. Socialisti v Nabrežini, zlasti dični predsednik Cidini, ki šteje v Komnu socialistom opeharjene denarje, se niti ne zmeni za častikrajo. — Nesramen je bil tako, da je celo delavce na shodu nahujskal proti temu sodrugu, da so ga potem, ko se je vrnil iz Budimpešte, bojkotirali. Toda delavec se ni vstrašil terorizma svojih sodrugov. Ko je pred kratkim prišel pregledovat našo blagajno komandant iz Dunaja, tedaj gre napadeni delavec k dotičnemu dunajskemu odposlanecu in ga vpraša za pojasnilo radi družabnega bojkota. Toda Cidini, ki je imel zelo

kosmato vest, mu takoj upade v besedo, da bi se štrana lakše zmešala in reče: »Ja, ljubi moj, mi smo bili vže iz početka prepričani, da ti nisi stavkokaz. Toda, zakaj nisi prišel ti sam se osebno k meni opravičit? Ali ne veš, da brez mojega podpisa noben socialističen časopis ne priobči popravka!«

Tega delavca pa je prepotentnost Cudinova tako razjezila, da je društveno knjižico takoj raztrgal na kosce in izstopil iz take organizacije. — Delavci, posnemajte tega bivšega sodruga in otrebite se rdečega terorizma!

Važno posvetovanje županov goriške okolice. — Liberalni župan psuje uboge kolone. — Kdo je izposloval podporo?

Včeraj dopoldne se je na goriškem glavarstvu pod predsedstvom g. glavarja Rebeke vršilo važno zborovanje županov goriške okolice. G. glavar Rebek je poročal o podpori, ki jo je država za sedaj nakazala goriški okolici. Sklenilo se je, naj se podpora razdeli na ta način, da se denar porabi za potrebne javne naprave n. pr. pota, itd. In pri teh delih naj domači ljudje zaslužijo denar.

Nato je g. glavar Rebek izrazil željo, naj bi se od podpore nekaj tisoč kron došlo za kolone, ki naj se jim nakupijo živila. Tu pa se oglasi bogati Tone Klančič iz Podgore ter pravi, naj se kolonom ničesar ne da, češ, ker koloni niso prav nič potrebni. Večinoma so taki, ki se jim ne ljubi delati. Kmalu nato pa je to svojo trditve omejil z besedami: »Sicer pa jaz vem le o svojem kolonu, ki je njihov predsednik. Temu bom majnika meseca dal slovo.« — To nečuvno psovanje revnih in izkoriščanih kolonov so obsojali mnogi župani. Le liberalni biljenski Savnik, se je zadovoljno smehljaj. Tako liberallec čuti za reveža! **Grdo je to!** Zadnji čas je, da se kaj vkrene o kolonskem vprašanju.

Na koncu se je pa vstal prvaški župan Furlani, ki se je zahvaljeval glavarju Rebku, češ da je edino g. Rebek izposloval podporo. S tem je posredno hotel udariti po naših poslancih, češ da niso oni za podporo nič storili. Tu se dvigne glavar g. Rebek, ki izjavi: »Toni sam o moja zasluga! **Za podporo so si mnogo prizadevali Vaši poslanci, katerim se priporočite,** da bi izposlovali od vlade še kaj podpore. Kakih 30.000 K se bo morda dalo še dobiti.

Tako so liberalci ostali dolgih obrazov, posebno gospod Furlani iz Prvačine, ki ga polomi, kjer le more. Ljudje pa naj razvidijo, kako delajo liberalci. Na eni strani hočejo uničiti reveža, ki že itak komaj živi; na drugi strani pa bi radi ljudstvo odvrnili od tistih, ki za ljudstvo res delajo.

Novice.

Smrtna nesreča. Rodbino g. ravnatelja Ivana Pirjevca je v sredo zadela veli-

ka nesreča: Blaga gospa Avgusta Pirjevce je v torek dopoldne pospravljala po kuhinji. Pri tem pa si je spodrsnilo in je padla tako nesrečno, da je s trebuhom priletela v rob pohištva ter se je smrtno poškodovala. Trpela je v torek celi dan in celo noč, dokler je v sredo 24. t. m. ob 11h dop. smrt ni rešila muk. Pri zavesti je bila do zadnjega trenutka. Izdihnila je lepo previdena. Vsa zdravniška pomoč je bila zaman. Pokojnica je bila stara 56 let ter je bila od svojih iskreno ljubljena, od vseh drugih, ki so jo poznali, pa globoko spoštovana. Bila je vzorna krščanska mati in žena. Bog ji daj večni mir! Ugledni družini pa naše sožalje!

Pogreb je bil danes dopoldne iz Gorice v Solkan.

Pogreb gospe Pirjevčeve danes dopoldne je bil nad vse sijajen. Udeležila se ga je velika množita goriških Slovencev in Slovenk. Sprevod je bil dolg celih 20 minut. Pogreb je pokazal, kako smo goriški Slovenci spoštovali blago gospo. Pogreba sta se udeležila z zastavo tudi »katoliško delavsko društvo« in »Skalnica«.

O zdravju sv. Očeta krožijo vznemirljive vesti, češ da je zelo slab ter da o svoji boleznici noče ničesar slišati. Le vest o blagoslovljenju stolpa sv. Marka v Benetkah ga je razburila, ker se mu vedno toži po Benetkah. Rad bi bil poslušal zvonjenje Markovih zvonov po telefonu. Toda zdravniški mu tega niso dovolili, ker bi oslabele srce tako razburjenje težko preneslo.

Na delo za 5000! Prva tretjina leta 1912 je za nami. Število naročnikov nam — hvala Bogu — raste od dneva do dneva. **Bližamo se že številu 5000.** Zato prosimo vse prijatelje, naj agitirajo za »Novi Čas« neutrudno dalje, da čimprej dosežemo število 5000. Ta napredek »Novega Časa« je dokaz, da smo na pravi poti. Veseli se tega vsak prijatelj katoliških načel na Goriškem. Vsakdo lahko uvidi, da se od tega časa, odkar je z mlado silo stopil na plan »Novi Čas«, na Goriškem vsega katoliškega časopisja neprimerno več bere. Odpor proti liberalizmu, ki ga je začel naš vzornik dr. Mahnič, je zopet veselo oživel. In to odločno odporno gibanje proti liberalizmu in socializmu, ki mu stoji na čelu »Novi Čas«, bo tudi na Goriškem obrodilo one lepe sadove, ki jih od Mahniča započeto delo rodi že drugod po Slovenskem. Zato neutrudno na delo za »Novi Čas«! Odslej do Novega leta stane 2 K.

Ustavili smo pošiljanje »Novega Časa« s predzadnjo številko vsem, ki ga za l. 1911 niso še plačali. To smo morali storiti radi reda in pa radi tega, ker roba, ki se brez ozira na plačilo pošilja tja vendan, ni posebno v čisljih. Tako delajo vsi boljši listi. Poglej »Slovenca«! Ga ne dobiš, če ni plačan naprej! Tako hudi mi sicer nismo; vendar prosimo vse naročnike, naj skrbje, da bodo naročnino tudi za l. 1912 čimprej plačali!

Procesija na Sveto goro, ki jo 28. t. m. priredi »katoliško delavsko društvo« in »Skalnica«, se bo začela ob 4 in pol zjutraj. Vabimo tudi mi goriške Slovence, naj se udeležijo tega skupnega romanja.

Smrtna kosa. Tolmin. Preteklo nedeljo je bil pokopan tukajšnji okrajni orožniški stražmojster Franc Svoboda. — Umrl je po kratki bolezni v 40 letu starosti. Pogreba se je razven mnogo orožnikov, uradnikov itd. udeležil tudi oddelek vojakov z vojaško godbo. Glavna stvar je pa ta, da je pokojnik bil poštenjak, ki je redno izpolnjeval krščansko dolžnost, za kar mu sedaj gotovo ni žal. N. p. v m.!

Poroka. V soboto 27. t. m. se bode poročila v Biljah g. dč. Alojzija Gorjan s g. Ambrozijem Rusjan, učiteljem iz Mirna. Nevesta je članica kat. slov. izob. društva v Biljah in članica dekliške Marijine družbe in g. Rusjan je tudi vnet pristaš S. L. S. Novemu paru zelimo vse najboljše!

Cesar je imenoval svetnika pri deželni vladi v Cernovical rojaka g. dr. Petra Laharnarja za svetnika upravnega sodišča.

Naučni minister je imenoval za učitelja na ženskem učiteljsku I. Vazzaza, doslej suplenta na tem zavodu.

Soia v službi naprednjaštva. Učitelj iz Levpe Emil Hojak nam je postal naslednje pisanje, ki ga priobcimo, da natančno označimo tega gospodica. Pisanje se glasi: »Na podlagi § 19. tisk. zakona zantevam, da se, z ozirom na dopis pod naslovom: »Soia v službi naprednjaštva« v št. 15. »Novega Časa«, z dne 12. aprila t. l. objavi v istem listu, pod istim naslovom, z istimi črkam ter brez opazk, sledeči popravek:

1. Ni res, da sem šel prvo nedeljo šolskega leta pohajati v Cepovan tik pred sv. mašo z gosp. Cirilom Katolom, ter se vrnil z istim gospodom prav po sv. maši v zgrazanje pametnih ljudi nad toliko drznostjo. — Res pa je, da tisti »pametni« ljudje niso imeli priike zgrazati se nad menoj, ker omenjene nedelje niti nisem bil v Cepovanu.

2. Ni res, da rad obračam plašč po vetru. — Res pa je da vselej in povsod ter ravnotako v Levpi odkrito priznavam in zastopam svoje mišljenje.

3. Ni res, da spravljam čepovanske fante v krčme med službo božjo. — Res pa je, da so čepovanski fantje od mene popolnoma neodvisni, ter grede ali ne grede k službi božji popolnoma po svoji volji. V Levpi, dne 18. aprila 1912. Emil Hojak, učitelj.«

Par opazk k temu, čeprav zahteva g. Hojak, da ne smemo nič opazk pristaviti. Morda g. Hojaka res ni bilo tedaj zraven ko so prvo nedeljo njegovi učiteljski tovariši med sv. mašo šli na sprehod v veliko zgrazanje vseh pametnih ljudi. Zakaj pa ni poslal popravka gosp. Ciril Kofol? Tega pa gosp. Hojak ne bo mogel utajiti, da je med službo božjo s fanti šel izven Cepovana ter jim tam dajal za pijačo. Ali se to ne pravi, fante odvajati od službe božje, za katero Vam ni prav nič mar? Da, v Cepovanu odkrito priznavate svoje svobodomiselnost mišljenje. Čepovanci Vas za svobodomiselnost poznajo še kot dijaka, ki je po oštarijah na svobodomiseln način govoril o božjih zapovedih. — V Levpi pa ste drugačen člo-

vek, Zakaj je to potrebno, veste sami najbolje. Zato storite najbolj pometno, da ste lepo ponižni in ubogate ljudstvo in postavo, ki zahtevata oba, da mora učitelj dajati dober krščanski zgled. Sicer je boljše, da gre kamen tolč.

K dvestoletnici velikega punta. Mož, ki z vnemo zasleduje zgodovino naših dedov in njihove boje za staro pravdo, nam piše: Doznan sem, da so držale korenike velikega kmečkega punta l. 1713 mimo Kreda in Borjane celo v Sedlo. Zato so oblasti imele župane iz Sedla in Kreda zapisane kot puntarje. — Potomci Štefana Golje iz Kneže, ki mu je vlada premoženje zarubila, še žive in sicer so se naselili visoko za Jalovnikom. — Marsikaj podrobnega o naših prednikih iz teh viharnih časov še živi v ustnem izročilu. Z zanimanjem bi mladi rod bral take zgodovinske podrobnosti. Naj bi prijatelji zgodovine take zanimivosti iz naše preteklosti zbirali in priobčevali. (Tem besedam gospoda dopisnika se pridružujemo tudi mi z iskreno prošnjo, naj bi on kmalu kaj zanimivega spisal za »Novi Cas« o dobrih in slabih starih časih našega ljudstva. Ured.)

Rusjanov zrakoplov, ki ga je sedaj izboljšal Merčep, je kupila srbska vlada za svojo armado.

Kako delajo liberalci za obmejne Slovence. Iz Devina nam poročajo: Kako narodni so liberalci, naj pojasni naslednji vzgled: Pred 14 dnevi prideta dva liberalna učenjaka v gostilno g. Franca Pecikarja. Ta je pred kratkim naročil zaboj vžigalic »Slovenske Straže« za obmejne Slovence. Z zabojem je prišla tudi reklamna tabla, ki jo je g. Pecikar kot odkrit pristaš obesil v svoji veži. Pa kaj napravita liberalna »narodnjaka«? Gresta in strgata tablo z zida ter jo razkosta na 9 koscev, ki so sedaj dobro shranjeni ter pričajo, koliko narodnega čuta ima liberallec. Italijani niso tako zagrizeni ko ti liberalni Slovenci. Pa bodo že dobili svoje plačilo! Opazovalec.

Vodovod na Vrsnem. (Vrsno.) Končan je naš vodovod. Pretekli teden bil je kolavdiran in dne 23. t. m. nam ga je blagoslovil naš preč. g. kurat v navzočnosti zastopnika tvrdke C. Rumpl, ki je vodovod gradila; podžupana in polno ljudstva. Plapolale so pri tej priliki po vsej vasi zastave, javni iztoki vodovoda so bili krásno okrašeni z mlaji in zastavami, in streli topičev poveličevali so slovesnost. Vodovod je izpeljan v tri javne iztoke z napajališči, ki so razdeljeni po vasi, vrhutega ima vsaka hiša po eno ali celo dve pipi za privatno rabo in preskrbljeno je tudi za slučaj požara, kajti po vsej vasi so napravljene ventili, da se v slučaju ognja, kar nataknejo cevi. — Najprej smo dolžni zahvaliti se za to velikansko delo našemu poslancu, načelniku S. L. S. blag. g. dr. Antonu Gregorčiču in vis. dež. odboru; nadalje vis. dež. vladi in slednjič bivšemu županu Janezu Berginc, ki se je za ta vodovod mnogo trudil. Priporočiti moramo tudi vsakemu za taka dela tvrdko C. Rumpl na Dunaju, ki nam je vodovod izdelala v popolno zadovoljnost našo in c.

kr. melijoracijskega zavoda v Trstu. Vsem ki so nam pripomogli do vodovoda kakorkoli si bodi kličemo: Bog plačaj!

Za popravo mostu pri Volarjih. (Volarje.) Za popravo mostu so nam poslali preč. gg. Jan. Ev. Jarec kurat v Št. Ferjanu, Franc Marinčič župnik v Kojskem, Matija Ivančič vikar v Cerovem in Franc Ostan lastnik avtomobila v Bovcu, vsak po 5 K. — Vsem darovalcem najsrčnejša hvala!

Blagoslovljenje kipa Matere Božje. — (Škrbina). Drugo nedeljo, dne 5. maja se bo v Škrbini slovesno blagoslovil novi kip Matere Božje, ki se je vkupil z prostovoljnimi darovi tuk. občinarjev. Blagoslov s procesijo bo ob 2. popoldan.

»Sokol« v Sežani. S Krasa nam pišejo: V Sežani so ustanovili društvo »Sokol«. Pravijo da pobero vse. Pa oh smola, veliko krščanskih starišev ne pusti svojih sinov in hčera v ta liberalni tabor. Čast zavednim katoliškim starišem, ker spoznajo, kaj je dandanes telovadno društvo »Sokol«. En vrl dober krščanski kmet je rekel: »Jaz raje vidim svojega sina mrtvega na odru, kot v takšnem društvu kot je liberalni »Sokol«. Čast temu očetu na tem mestu. Bog daj veliko takih očetov! To društvo »Sokol« čujte ljudje božji uči šolske otroke deklice in dečke vsako nedeljo telovaditi v »krčmi« v sokolski sobi! Ali smo res na Francoskem? Presviti naš cesar kliče: »Rešite mi mladino!« Tako rešujejo v Sežani otroke in skrbijo za Sokolski naraščaj! Vzdrami se krščansko ljudstvo, da nam ne posokolijo nedolžne mladine. Neizprosen boj liberalni organizaciji, ker če pustimo tem ljudem prosto pot, razlegala se bo po naših krajih druga pesem, vihrala bode rdeča zastava, in križ bode poteptan, kar nas Bog varuj! Odpri oči dobro kraško ljudstvo! Slavni dež. šolski svet pa prosimo naj skrbi za otroke! Toliko za sedaj.

Za župana v Ozeljanu je bil zopet izvoljen prejšnji župan g. I. Špacapan. Podžupani so vsi izvoljeni iz stranke, ki je nasprotna komandi znanega trgovca in bivšega liberalnega kandidata Franceta Špacapana, ki je propadel sedaj tudi kot kandidat za podžupansko mesto. Ljudje spregledujejo!

O ponočnem razgrajanju nekaterih mladeničev pod okni kandidatnj okrog cerkve sv. Antona smo dobili pritožbe. — Upamo, da jim ta rahli opomin pomiri kri, sicer povemo, kdo so.

Velik požar je v ponedeljek popoldne na Ježici pri Ljubljani napravil za 40.000 K škode. Neka vdova sama ima 13.000 K škode, ki pa je ne bo dobila povrnjene, ker je pozabila poravnati zavarovalnino.

Vreme. V Vipavski dolini je zadržalo cvetje, zlasti črešnje, preveč hladno vreme in burja. Sicer obdelavanje zemlje in vinogradov jako hitro napreduje, ker je ponehal dež.

Zakasneli dovoz turšice. Kakor čujemo se je dovoz turšice, ki jo je naročil za razdelitev goriški deželni odbor iz Rumunije zakasnil radi tega, ker so Turki vsled laškega napada zaprli Dardanele.

Izgubil se jemajhen psiček z dolgo belo dlako, črnih oči in črnega smrčka. Kdor ga je dobil, naj ga odda pri pismonošu v Mirnu. Psiček sliši na ime »Belin«.

Pozabljena ura in klobuk. V prodajalni »Kat. tisk. društva« je pozabil nekdo uro. Lastnik naj se glasi. Tudi nov moški klobuk je nekdo pozabil.

Stolp sv. Marka v Benetkah so blagoslovili včeraj ob navzočnosti 70.000 oseb. Kralj ni bil navzoč, ker je rekel, da ob času vojne se ne bo udeleževal nobenih slavnosti.

Avtomobilne fujakarje smo dobili v Gorici.

Nenadoma je umrl v ponedeljek zjutraj v Rabatišču 84letni Josip Stanič, ki je peš prišel iz Ročinja v Gorico. Zadel ga je kap.

Vol je nabodel v soboto pos. Mariniča v Šmartnem, ko je oral. Mariniča so pripeljali v bolnišnico.

Po 60 letih prišlo na dan, da sta sin in hči umorila očeta. Pri Mirni peči na Dolenjskem so te dni izkopali okostnjak brez glave. Neki 80letni moz je sedaj povedal, da so to najbrže kosti nekega Kadovana, ki je pred 60 leti brez sledu izginil. Kadovanov sin da je na smrtni postelji izpovedal, da je sestro — ki pa je že umrla pred bratom — umoril očeta, mu odrezal glavo in ga zakopal. Sedaj najdene kosti bodo torej najbrže Kadovanove, ki sta ga umorila lastna otroka.

Kadi 2 žen zaprli so na Reki trgovca Ludvika Weissa. Moz je prišel na Reko iz Prage in se tam ozenil. Ima že 4 otroke. Sedaj so dognali, da v Pragi živi prva njegova zapuščena žena s 5 otroci.

Na vislice je bil obsojen 24. t. m. na Dunaju šoter Stebetak, ki je v Pözunu umoril in oropal neko tratikantinja in njeno hčer.

200.000 zlatih frankov zamore zadeti dne 1. junija t. l., kdor v korist »Slovenski Straži« kupi turško srečko na mesečne obroke po 4 K 75 vin.! — Opozarjamo na današnji oglas »Srečke v korist Slovenski Straži.«

Grozen čin pijanca. Iz Lvova v Galiciji poročajo: Kmet Karpal iz vasi Vodovice je na sejmu prodal svojo živino ter se zelo vinjen vrnil domov. Doma je položil bankovce na mizo, sam pa je zaspal za mizo. Njegov mladi sinko je prišel v sobo, pograbil z mize bankovče in se začel žnjimi igrati. Slednjič je pograbil škarje in vse bankovce razstrigel. Kmalu pa se je kmet zbudil iz svojega spanja, ter je v svoji jezi pograbil za nož in umoril sinčka, ker mu je razrezal bankovče. Na njegov jok je prihitela v sobo triletna hčerka. Kmet jo je v svojem pijanem besnenju pograbil in vrgel v vodnjak. Šele sedaj se je streznil in spoznal svoje nečloveško ravnanje. Ves obupan je zbežal na vrt in se takoj obesil.

Pri žrebanje turških srečk dne 1. aprila 1912 je zadel glavni dobitnik 400.000 frankov št. 516.534. 30.000 frankov je zadel št. 1.894.983, po 10.000 frankov ste zadeli št. 975.277 in 1.577.070, po 2500 frankov so

zadele št. 461.175, 528.970, 676.049, 678.458, 827.579, 1.015.288, po 2000 frankov so zadele št. 31.579, 451.841, 464.585, 516.535, 607.675, 704.265, 844.429, 1.172.663, 1.690.079, 1.831.386, 1.851.967 in 1.935.466. Nadalje je bilo izžrebanih 28 dobitkov po 1000 frankov in 1650 dobitkov po 400 frankov. — Prihodnje žrebanje turških srečk bo dne 1. junija 1912. — Priporočamo nakup turških srečk v korist »Slovenski Straži«.

Listnica uredništva. V r t o j b a: Oglasite se pri priliki da se osebno pogovorimo! Iz g o r: Se popolnoma strinjamo z Vami! Morda pa ptič kmalu dobi barvano perje. Zato počakajmo še en teden. Pozdrav! — S v. P e t e r v Istri: Prosimo bolj razločno! Oprostite, se res težko bere.

Listnica upravnštva. G. Ivan Kranjc iz Zakriža 25 p. Cerklje: Naročnina za leto 1912 plačana! Hvala lepa!

Potopljena ladja „Titanik“.

V zadnji številki smo poročali, da je utonilo 3000 ljudi, rešenih pa da je le okrog 300. Ta poročila so bila pretirana in so izvirala le iz prevelikega strahu in razburjenosti. Danes lahko že sprecejšnje gotovostjo rečemo, da se je rešilo 705 oseb, okrog 1600 pa je mrtvih. Morje je polno mrličev, ki plavajo okrog. Nekatere ladje, ki pridejo mimo, jih potegnejo iz vode. Bolj bogate vozijo seboj v New York, bolj revne pa po mornarskem načinu pokopljejo s tem da jih potope. Nekatere ladje na vozijo mimo mrličev, ne da bi se zmenile za nje. Družba, katere last je bil parnik, pošlje bajne na lice mesta ladjo s krtami, v katere naj spravijo vsa trupla ter jih pripeljejo v New York. — **Grozni so bili prizori**, ko je ladja »Karpatija« pripeljala rešene popotnike v New York. Na deset tisoč ljudi na bregu je jokalo, ko so zagledali iz ladje stonati rešence. Posebno bedne so bile žene 3. razreda — torej bolj revnega stanu — ki so izgubile svoje može in ves imetek. Gledale so prestrašeno in obupano. — Naivečji krivec, da se je toliko ljudi ponesrečilo ter da se je ladja potopila, je predsednik paroplovne družbe White Iud Ismay, ki je zapovedal voziti z največjo brzino. Ko se je zgodila nesreča, je bil prvi v čolnu ter se ni več brigal za druge. Ameriške oblasti so ga zaprle, dokler se vrši preiskava. Možno je, da ga čaka kazen: zato je hotel pobegniti na Angleško. Ponesrečilo se mu je, da je prišel že na ladjo, ki je imela odpluti v Evrono, a so ga pravčasno zopet prišli. Ta družba je tudi skrivala brzotjavke o nesreči le da je medtem časom lahko še zavarovala na parniku vse, kar ni bilo zavarovanega. Sedaj bodo zavarovalnice to indovsko družbo tožile.

Nasprotno na družba z mornarij prav ordo ravna. Neki mornar je rekel: Raiši bi bil utonil. Moja družina bi bila saj preskrbljena. Sedaj pa dobimo plačo le do trenutka nesreče. In še to potem, ko se vrnejo na Angleško. — **Ignoško je umrl konitan Šmit.** Dokler je šlo je reševal ljudi v čolne. Videli so ga stati vsega v vodi. Večkrat ga je zagnil val. Ko ni bilo več obstanka, je pograbil malega otročiča, ki

je ostal sam, se vrgel ž njim v morje in plaval do čolnov. Tu ga je oddal v neki čoln, v katerega pa sam ni hotel stopiti. Tako je utonil. — **Pretresljivi prizori** so bili, ko se je ladja potapljala. Mnoge žene niso hotele pustiti svojih mož in so se z njimi potopile. Nekateri možje so divjali in hoteli s silo v čolne, ki so bili namenjeni za ženske. Častniki pa so vsakega ustrelili, ki je bil nasilen. Lepa je bila smrt 16 mornarjev, ki so poklekli na krovu in molili, ko se je ladja potapljala. — **Rešeni so dragulji**, ki jih je ladja vozila seboj. Škoda je torej za par milijonov manjša.

»Titanik« leži sedaj 3000—4000 m globoko. Ni mogoče priti do njega, ker je v tej globočini pritisk vode tolik, da voda vse zlomi in stre. Tudi ogromna ladja je sedaj najbrže vsa strgana.

Potniki parnika »Bremen«, ki je 20. t. m. plul mimo mesta pomorske katastrofe Titanica«, pripovedujejo, da so videli na mestu nesreče plavati velikanski ledenik, na katerem in okoli katerega so se še nahajala trupla potnikov »Titanic«-a. Dalje pripovedujejo, da so bili na parniku »Bremen« vsled pogleda na kraj nesrečnih žrtev naravnost pretresljivi prizori. Žene, moški in tudi mornarji so jokali. Parnik »Bremen« ni hotel skazati vsled štedenja premoža nesrečnim žrtvam zadnje časti, ampak je mirno in hladno odplul dalje.

Iz Trsta in Istre.

Sv. birma. Pret. soboto je tržaško koperski škof dr. A. Karlin začel birmovati v nazinski dekaniji, kjer bo birmoval 13. dni, v piranski pa 6 dni.

Iz Sv. Križa pri Trstu. Radi boleznij otroki je zaprta šola cel teden do 28. t. m. — **Občinsko pralnico** so otvorili z neko posebno slovesnostjo preteklo nedeljo popoldne. Mesto duhovnika, ki bi blagoslovil, kakor je pri nas splošna hvale vredna navada glede novih stavb, so naročili godbo. Je že bolj moderno. Pristopbine za blagoslov se menda niso ustrašili, saj je znano, da tukajšnji domači duhovnik ne mara niti vinaria sprejeti za blagoslovljenje novih stavb. — **Slovenska Straža.** Za otroški vrtec »Slovenska Straža« v Sv. Križu pri Trstu so podarili duhovniki zbrani na velikonočni torek na konferenci Sodalitatis v Sv. Križu 17 K 20 vin. — V isti namen ji podaril č. g. Andrej Zink: 4 K.

Iz Mačkolj. — V nedeljo dne 5. maja popoldne ob 5. uri priredi naše Katol. slov. izobraževalno društvo predstavo »Vaški skopuh« in »Kmet in automat«. Po predstavi bo srečanje na mnogo dobitkov. Zabave ne bo manjkalo. Vsi prijatelji pošene zabave pridite v obilnem številu dne 5. maja v Mačkolje.

Za župnika na Opčinah je imenovan č. g. Andrej Zink, doslej kaplan pri Sv. Vincenciju v Trstu.

Č. g. Anton Kjuder, župnik v Barkovljah, je imenovan za papeževga komornika. Velezaslužnemu gospodu na tem odličnem imenovanju iskreno častitamo!

Duhovske vesti. Č. g. Josip Budin je bil inštaliran za župnika v Tinjanu. —

Č. g. Matko Kurelič je imenovan za župnega upravitelja na Humu.

Iz Trsta v Benetke po zraku je včeraj popoldne preletel zrakoplovec Vidmar. Nosil je seboj pismo v katerem tržaški župan častita Benetkam, da so zopet dobile stolp sv. Marka. Bil je prvič, da je zrakoplovec preplul Adrijo.

Dolina. Nočemo se pričkat z nikomur! Vendar pa vprašamo vse one, ki so prisostvovali sv. maši na Velikonočno nedeljo, ali so čuli, da je milostni in prečastiti naš dušni pastir g. kanonik res gromel proti slovenskemu cerkvenemu petju, ali da je petje sploh kaj v misel vzel?! — Nihče ni kaj takega čul, zato pa pozivljamo liberalnega dopisnika »Eдинosti«, naj prekličje svojo laž, če ne ga bomo pa mi osvetili ne sicer z lažmi, pač pa z dejstvi, ki mu ne bodo v čast. Prišla bo resnica na dan: ne bo ljubo gospodu liberalcu, ki latinskih šol niti od znotraj videl ni, če ga bomo javnosti pokazali v pravi luči! Zato gospod dopisnik — ali eno ali drugo! Naših vse časti vrednih in nad vse potrpežljivih dušnih pastirjev ne bomo pustili sramotiti, posebno pa od tistih ne, ki imajo manj vere kakor zadnji psiček v vasi. — Se razumemo?

Župnijski izpit sta včeraj napravila čč. gg. Val. P i r e c, župni upravitelj v Čepovanu in dr. I. T a r l a o.

Bivšega celovškega škofa dr. Kahna je zadela kap. Težko, da bi okrevail.

Koroški Slovenci, ki so bili že preteklo nedeljo na Sveti gori v zelo velikem številu, pridejo zopet prihodnje nedeljo v še večjem številu. Romanje je priredila koroška »Slov. kršč. socialna zveza«. — Pozdravljeni, koroški bratje na goriških tleh!

Radi avtomobilne nesreče pri Devinu je bil šofer Amantini, ki je laški podanik, obsojen na 3 mesece strogega zaporu. Možno se je pritožil in zahteval, naj ga do druge obravnave izpuste. Toda sodniki so dejali: »Če te izpustimo, nam pobrišeš čez mejo. Zato bodi le leno pri nas.«

Orli!

Blago in vse druge potrebščine za orlovske kroje dobite v trgovini

Teod. Hribar

v Gorici

GOSPOSKA ul. št. 6.

ZAHVALA.

Telovadni odsek »Katoliškega slov. izobraž. društva« Orel v Šmartnem pri Kojsem se zahvaluje g. Fr. Simčiču, krojaškemu mojstru v Gorici na Kornu, ki nam je prav dobro izvršil kroje.

Priporočamo ga še drugim našim bratom Orlom in sl. občinstvu na deželi.

ODBOR.

PETER LUKMAN,

krojač v Gorici

Križna ulica šte. 8 (Via della Croce) priporoča

slavnemu občinstvu iz mesta in dežele svojo

krojaško delavnico

Točna postrežba. Cene zmerne.

Priporoča se!

Jakob Gril,

pekovski mojster

zaloga moke, koruze in raznega žita v ulici sv. Klare št. 4. v Gorici.

Svoji k svojim!

Svoji k svojim

MIHALJ TURK

GORICA — Na Kornu šte. 6. — GORICA

priporoča slavnemu občinstvu svojo brivnico. — Zagotavlja točno postrežbo. Sprejema naročila za maskiranje po zmerni cenah! Št. 4

Odlukovana delavnica z električnim obratom brusar in nožar

ANTON JEMIL

Gorica - Verdijevo tekališče 1 - Gorica

(Marzinijeva hiša.)

Zaloga britev in brivskih varnostnih priprav od 2 K naprej. Škarje in noži vseh vrst. Izdelki slavn. znano tvrdke Solingen.

ZMERNE CENE.

Clanom „Krojaške zadruge“ v znanje!

„Centralna posojilnica“ v Gorici izplačuje vsled sklepa občnega zbora z dne 11. t. m. deleže „Krojaške zadruge“ in 5% obresti za 10 let, odbivši znesek, ki so ga tekom teh let dvignili, do neprestopnega roka 1. avgust 1912. Clani, ki bi do tega roka ne dvignili deležev in obresti, izgube pravico do njih, in pripadejo ti nedvignjeni deleži z obrestmi društvu „Šolski Dom“ v Gorici.

Odbor „Centralne posojilnice“ v Gorici.

Srečke v korist „Slovenski Straži“!

Turška srečka. Šest žrebanj vsako leto. Glavni dobitek **400.000 in 200.000 frankov.**

Prihodnje žrebanje 1. junija 1912.

Mesečni obrok 4 K 75 vin.

Vsaka srečka mora zadeti najmanj 230 kron.

Že po vplačilu prvega obroka ima kupec izključno pravico do dobitkov.

Izredno ugodna skupina s 15 žrebanji vsako leto:

1 turška srečka.

1 srbska srečka iz l. 1888.

Glavni dobitek 100.000, 75.000 in 20.000 fr.

1 dobitni list 3% zemlj. srečk iz l. 1880.

Glavni dobitek 90.000 kron.

1 srečka dobrega srca.

Glavni dobitek 30.000 in 20.000 kron.

Mesečni obrok za to skupino 6 kron 25 vin.

Različne druge skupine srečk s 7 do 18 žrebanji vsako leto na mesečne obroke po K 3-25, K 5-50, K 11—, K 15-25 in K 23—

Pojasnila daje in naročila sprejema za Slovensko Stražo g. **Valentin Urbančič, Ljubljana, Kongresni trg 19.**

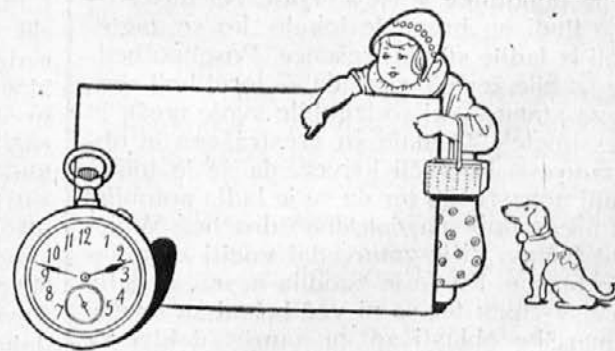
Ignac Šuligoj

Sv.

Lucija

ob

Soči

priporoča najboljše ure, šivalne stroje in najznamenitejših tvornic kolesa „Puch“. — Vse po najnižjih tvorniških cenah. Sprejema tudi popravila. Večletna garancija za nove in popravljene predmete.

Cene

konkurenčne!

Papir,

tiskovine, nabožne

knjige.

Devocional je.

Prodajalna

„Katoliškega tiskovnega društva v Gorici“

Zdaj še: Semeniška ulica št. 10.

Postrežba točna!

Pisarniške potrebščine,

— trgovske knjige —

muzikalije.